

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Kansantaloustieteen laitos	
Tekijä-Författare-Author Tapanila, Päivi			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Itämeren alueen kauppa ja EU:n integraatio 1990-luvulla – painovoimamalli teoreettisena kaupan potentiaalin selittäjänä			
Oppiaine-Läroämne-Subject Kansantaloustiede			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2004-11-08	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 97 + 7 liitesivua
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielma käsittelee Itämeren alueen maiden kaupan kehitystä ja siihen vaikuttaneita tekijöitä 1990-luvulla. Siinä tarkastellaan kaupan potentiaalia, jota voidaan selittää painovoimamallin avulla. Painovoimamallia on 1960-luvulta lähtien sovellettu integraatiotutkimukseen. Potentiaalisella kaupalla tarkoitetaan muuttujien pohjalta estimoitua ja estimoitujen kertoimien perusteella määräytyvää kaupan arvoa kahden maan välillä. Tärkeimpiä kaupan potentiaaliin vaikuttavia tekijöitä ovat viejä- ja tuojamaiden bruttokansantuotteet sekä maiden välinen etäisyys. Tutkielmassa seurataan myös painovoimamallin ja sen taustalla vaikuttavien teorioiden kehitystä viime vuosikymmeninä. Teoriaperustelut ovat moninaisia, eikä yhtä oikeaa perustelua voida määrittää. Teoriaperustelut pohjautuvat mikrotaloustieteeseen, perinteisiin kaupan teorioihin ja uuteen talousmaantieteeseen; tällä luokittelulla esitellään mallin logiikan ymmärtämiseen vaikuttaneita tutkimussuuntauksia. EU:n integraatio Itämeren alueella, pohjoisen ulottuvuuden ja Itä-Euroopan erityispiirteet sekä alueen kauppasopimukset, joita tutkielmassa myös esitellään, toimivat teoriaperusteluiden lisäksi tutkielman empiirisen osan tukena.</p> <p>Empiirinen tutkimus käsittelee kaupan potentiaalisia tasoja ja potentiaalin kehitystä Itämeren alueen maissa vuosina 1992–2001, kun Baltian maissa, Puolassa ja Venäjällä tapahtui suuria taloudellisia ja rakenteellisia muutoksia; muutokset olivat osittain samanlaisia, mutta maiden välillä oli myös suuria eroja. Tutkielmassa selvitetään mallin selityskykyä Itämeren maiden aineistoon. Painovoimamallin pohjalta saadaan suuntaa antavia tuloksia; tässä tutkimuksessa uutta on kymmenestä vuodesta koostuvan tarkastelujakson valinta. Tuloksena havaitaan, että kaupan volyymit ovat kasvaneet moninkertaisiksi vuosien 1992 ja 2001 välillä. Venäjän-viennin potentiaalia ei ole hyödynnetty tarpeeksi, eivätkä Baltian maat, Puola ja Venäjä ole hyödyntäneet potentiaaliaan Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Baltian mailla on käyttämätöntä potentiaalia Puolassa ja Puolalla Baltian maissa, eivätkä Suomi, Ruotsi ja Tanska ole hyödyntäneet potentiaaliaan Baltian maissa ja Puolassa. Baltian maat ovat talouskehityksen ja kaupan esteiden vähenemisen myötä kyenneet hyödyntämään potentiaaliaan entistä paremmin. Venäjän vuoden 1998 taluskriisin vaikutus näkyi negatiivisena Baltian Venäjän-viennissä, mutta potentiaaliseen kauppaan se ei vaikuttanut. Baltian maiden toipuminen taluskriisistä näkyy taantumien jälkeisenä nopeana kaupan volyymin kasvuna.</p> <p>Tutkielman tärkeimmät lähteet:</p> <p>BERGSTRAND, J. H. (1985): The Gravity Model in International Trade: Some Microeconomic Foundations and Empirical Evidence; ERKKILÄ, M. – WIDGRÉN, M. (1994): Suomen ja Baltian kaupan potentiaali ja suhteellinen etu; PAAS, T. (2000): Gravity Approach for Modeling Trade Flows between Estonia and the Main Trading Partners.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords kauppa - potentiaali painovoimamalli integraatio Itämeri Euroopan unioni			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			